

Vår saksbehandler: Avdeling for fag- og yrkesopplæring,
Stine Viddal Øi

Vår dato:
21.11.2017
Vår
referanse:
2017/100

Deres dato:
Deres
referanse:

Referat fra rådsmøte torsdag 2. november – møte 6/2017

Sted: Utdanningsdirektoratet
Kl. 12.30-16.00

(Fellesdel med andre faglige råd fra kl. 10.00-12.00 (lunsj 12.00-12.30) — se eget program)

	Fra arbeidstakersiden	Fra arbeidsgiversiden
Deltakere	Christian Danielsen, Fagforbundet Håvard Galtestad, YS	Leif Aasum, Spekter Frode Vikhals Fagermo, KS Anne Røvik Hegdahl, Virke Claus Haals, NHO Logistikk og Transport (vara)
	Fra skoleverket/skoleeier	Andre organisasjoner
	Jørund Bjølverud, Skolenes landsforbund Erik Lysenstøen, Utdanningsforbundet Inger Albrigtsen, Utdanningsforbundet (vara) Tove Karlsrud, KS Aina Berntsen, KS (vara)	
	Forfall	Utdanningsdirektoratet
	Marit Nilsen, Norsk Arbeidsmandsforbund Janicke Stople, NHO Transport Solveig Eldegard (vara møter) Runar Karlsen, NHO Service Jan Tvedt, KS (vara møter) Peter Hansen, Norsk Transportarbeiderforbund Madeleine Fallang, Elevorganisasjonen Ole Christian Foss, Handel og Kontor (møter fast frem til 1. mars 2018)	Stine Viddal Øi

Dagsorden for møte i Faglig råd for service og samferdsel 6/2017

Sak 0 EGEN AGENDA I AUDITORIET KL. 10.00-12.00

Sak 36.6.17 Godkjenning av dagsorden og referat fra forrige møte

Sak 37.6.17 Godkjenning av årsplan

Sak 38.6.17 Fylkesbesøk 2018

Sak 39.6.17 Høring — forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven om fag-, svenne-, praksisbrev- og kompetanseprøven

Sak 40.6.17 Høring — Fagbrev på jobb

Sak 41.6.17 Orienteringssaker

Sak 42.6.17 Eventuelt

Sak 43.6.17 Forslag til dagsorden på neste rådsmøte

Sak 36.6.17 Godkjenning av dagsorden og referat fra forrige møte

Vedtak:

Dagsorden og referat godkjent.

Sak 37.6.17 Godkjenning av årsplan

Viser til vedtak i rådsmøtet 18. september. AU presenterte sitt forslag til årsplan i rådsmøtet.

AU tar sikte på at rådet skal ha tre hovedområder for arbeidet det kommende året:

- Prøvegjennomføring
- Yrkessjåførutdanningen
- Læreplasser

Rådet følger i tillegg opp pågående prosesser, slik som tilbudsstrukturen, fagfornyelsen og modulbasert opplæring for voksne.

I arbeidet med prøvegjennomføring vil rådet følge opp nærværende høring, gjennomføre fylkesbesøk med prøvegjennomføring som sentralt tema, og ha besøk av prøvenemndsmedlemmer. Andre tiltak kan også være aktuelle.

I arbeidet med yrkessjåførutdanningen foreslås det å opprette en egen arbeidsgruppe, bestående av relevante rådsmedlemmer og ekstern kompetanse.

Arbeidet med læreplasser skal omfatte:

- Gjennomgang av oppdatert statistikk
- Evaluering og oppfølging av samfunnskontrakten
- Bevisstgjøring: Lærlingsklausul, merkeordning og sosiale medier-aksjoner

---

Det ble stilt spørsmål om bakgrunnen for opprettelse av en arbeidsgruppe for yrkessjåførutdanningen. Statens vegvesen kom med en henvendelse til rådet om gjennomføringen av yrkessjåførutdanningen i slutten av 2016. Rådet har forsøkt å få en avklaring gjennom Utdanningsdirektoratet, men henvendelsen er fortsatt ikke besvart. Det er en viss hast i å besvare denne henvendelsen, da det allerede har gått lang tid. Tidligere praksis i rådet for denne typen arbeidsgrupper er at alle rådsmedlemmer med relevant bakgrunn deltar. Det ble påpekt at det er viktig at arbeidsgruppen har tett dialog med Utdanningsdirektoratet i dette arbeidet.

Følgende rådsmedlemmer meldte seg til arbeidsgruppen:

- Erik Lysenstøen fra Utdanningsforbundet
- Håvard Galtestad fra YS
- Jørund Bjølverud fra Skolenes Landsforbund
- Leif Aasum fra Spekter

I tillegg ble Peter Hansen fra Norsk Transportarbeiderforbund og Janicke Stople fra NHO Transport nevnt som aktuelle medlemmer av arbeidsgruppen, men de var ikke tilstede i møtet.

Videre ble arbeidet med læreplasser diskutert, der rådet kom med følgende innspill:

- FRSS har ikke en direkte rolle i arbeidet med samfunnskontrakten. Flere av organisasjonene som er representert i rådet har skrevet under på samfunnskontrakten, men det er noe uklarhet rundt hvordan de ulike organisasjonene faktisk jobber med dette.
- Det er mangel på midler, ressurser og retningslinjer i det regionale arbeidet med samfunnskontrakten.
- Mangel på læreplasser er et komplekst område. Det varierer både mellom fylker og mellom lærefag hvorvidt det er søkertall eller læreplasser som er den største utfordringen. Det er også tilfeller av «politisk korrekte» læreplasser – der det er læreplasser, men ikke jobber.
- Næringslivet bør ta en aktiv rolle, siden det er de som er kunden til de ferdig utlærte fagarbeiderne.

- Med den nye samfunnskontrakten skal en bevege seg fra å finne lære plasser til å se på *hvordan* en finner lære plasser.
- Tilbudsstrukturen kan spille en sentral rolle i arbeidet med lære plasser, og det ble uttalt at det er meningsløst å se på samfunnskontrakten med utgangspunkt i gjeldende tilbudsstruktur. Det ble uttrykt bekymring for enkelte av de foreslåtte endringene av tilbudsstrukturen. Særlig med tanke på at logistikkfaget er foreslått flyttet over til utdanningsprogrammet for teknisk industriell produksjon (TIP). Selv om rådets oppdrag er utført og beslutningene nå ligger hos KD, må rådet ta stilling til om de skal ha en aktiv rolle i den videre prosessen med tilbudsstrukturen, eller vente på bestilling. Det er ønske om en nærmere avklaring av hva som ligger i det nye mandatet til de faglige rådene når det gjelder dynamisk endring av tilbudsstrukturen.
- Det kan være interessant å se på gruppen av søkere som ikke fikk lærekontrakt i tidligere perioder. Samfunnskontraktens mandat skal ha fokus på flere lære plasser til kvalifiserte søkere. Ikke til alle som søker lære plass. Det er flere måter å definere hva som er en kvalifisert søker. Utdanningsmyndighetene definerer en kvalifisert søker som en som har bestått, mens arbeidsgiver kan stille andre krav.
- Det er ønskelig med statistikk som kunnskapsgrunnlag i arbeidet med lære plasser.
- Statistikken over godkjente lærekontrakter som ble presentert i fellesdelen gir ikke alltid et godt bilde av situasjonen, da den måler godkjente lærekontrakter i Vigo mens antallet formidlede lære plasser på måletidspunktet kan være høyere. Tallene blir allikevel brukt til å si noe om situasjonen i de ulike fylkene, blant annet i media. Et riktigere bilde kommer først ved målingen 31. desember.

Vedtak:

Rådet godkjenner årsplanen, men legger til at arbeidet med lære plasser også skal innbefatte praksis plasser.

De relevante rådsmedlemmene går sammen om å lage en fremdriftsplan for arbeidet med yrkessjåførutdanningen, i samarbeid med fagansvarlig.

Sak 38.6.17 Fylkesbesøk 2018

Rådet kan søke om å gjennomføre ett fylkesbesøk i året. Hensikten med fylkesbesøk er dialog mellom rådene og fylkeskommunene om utfordringer i utdanningsprogrammet. Besøket organiseres i samarbeid med den aktuelle fylkeskommunen. Søknaden må begrunnes.

AU foreslo Vest-Agder fylkeskommune som mål for besøket, og følgende alternative datoer:

- 28-30. mai
- 4-6. juni
- 18-20. juni

Som utgangspunkt ønsket AU å besøke én skole og én lærebedrift, og å ha møter med fylkeskommunen, Y-nemnda og én eller flere prøvenemnder. Det var videre ønskelig at rådet kom med innspill til innhold i programmet for fylkesbesøket.

I rådsmøtet ble det stilt spørsmålstegn ved bakgrunnen for valget av Vest-Agder som mål for fylkesbesøket. Vest-Agder har ikke like gode lærekontraktall som tidligere (jf. presentasjon i fellesdelen). KS sin representant fra Vest-Agder uttrykte at fylkeskommunen har de samme utfordringene som andre fylker. Vest-Agder har også blitt besøkt av rådet for ikke lenge siden. Innlandsfylkene Hedmark og Oppland ble trukket frem som fylker som ikke har vært besøkt i de forrige oppnevningssperiodene.

Det ble fremmet ønske om å besøke en mønsterlærebedrift, som et eksempel til etterfølgelse. I tillegg mener rådet at det er interessant å se nærmere på landslinjesystemet, og ønsker derfor å besøke både en vanlig videregående skole og en landslinje. Det er også ønskelig å se på organiseringen av yrkesfaglig fordypning.

Det var enighet rundt datoene 4-6. juni, og vararepresentantene som var tilstede ble bedt om å avklare dette med sine respektive faste medlemmer.

Under diskusjonen om fylkesbesøk ble viktigheten av å følge med på den internasjonale utviklingen også trukket frem.

Vedtak:

Rådet ønsker å gjennomføre fylkesbesøk i enten Hedmark eller Oppland 4-6. juni 2018. AU utarbeider et utkast til søknad, og rådet kan komme med innspill til fagansvarlig frem til AU-møtet 20. november.

Rådet ønsker en studietur til utlandet i løpet av oppnevningsperioden.

Sak 39.6.17 Høring – forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven om fag-, svenne-, praksisbrev- og kompetanseprøven

Saken var oppført på forrige rådsmøte. Rådet drøftet saken, men ønsket en forlenget høringsfrist. Til orientering ba Udir om innspill til arbeidet med revisjon av bestemmelser om fagprøven, svenneprøven og kompetanseprøven 8. april 2015. FRSS var ikke blant de faglige rådene som leverte innspill.

Utdanningsdirektoratet sender på høring forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven §§ 3-48 til 3-68 om fag-, svenne-, praksisbrev- og kompetanseprøven. Direktoratet foreslår både endringer i innhold og struktur. Det foreslås også noen endringer i del VI om dokumentasjon. Enkelte endringer gjøres også i kapittel. 4 om voksne og i forskrift til friskoleloven. Høringsdokumentene finner dere her: <https://www.udir.no/om-udir/hoyringar/#133>

Utdanningsdirektoratet har selv tatt initiativ til å revidere bestemmelsene i forskrift til opplæringsloven kapittel 3 del VII om fag-, svenne- og kompetanseprøven. Med unntak av enkelte små tilføyelser, har disse bestemmelsene ikke vært endret siden 2009, og tilbakemeldinger fra skolesektoren og bedrifter viser at det er behov for å foreta visse endringer. Formålet med revisjonen er å endre de bestemmelsene som ikke fungerer etter sin hensikt, og bidra til å gjøre bestemmelsene i delkapittelet tydeligere og enklere.

Sekretariatet anbefaler at de faglige rådene vurderer de foreslåtte endringene i bestemmelsene og avgir hørings svar.

Forlenget høringsfrist er 5. november 2017.

Gjennomgangen av høringen i rådsmøtet tok utgangspunkt i AUs forslag til hørings svar. Det kom innspill til to av punktene i forslaget.

Representanter fra KS (skoleeiersiden) var uenige i at rådet ville innskrenke det mulige tidsrommet for prøveavleggelse fra tre til to måneder før læretidens utløp. Dette med bakgrunn i kapasitetsbegrensninger hos prøvenemndene. Det kom ingen sterke motstridende meninger.

Representanter fra KS (skoleeiersiden) var også uenige i å fjerne unntaksbestemmelsen i fellesfag for elever og lærlinger med spesifikke lærevansker.

Representanter fra arbeidsgiversiden var opptatt av at en må opprettholde en standard for fagbrevet. Selv om en kan gjøre en like god jobb uten bestått i et enkelt lærefag er det særlig viktig med disse kravene når det gjelder evne til omstilling.

Arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden, Utdanningsforbundet og Skoleeiernes Landsforbund støttet AUs hørings forslag på dette punktet.

Vedtak:

Følgende endringer blir gjort i hørings svaret:

- 4.1.4.1 Unntak fra kravet om bestått for å få fag- og svennebrev og vitnemål, under bokstav c: Merknad fra KS (skoleeiersiden) legges til. Sendes fagansvarlig per e-post.
- 4.1.1.3 Mulighet for å forlenge kontraktstiden: Svaret endres fra «nei» til «ja» på spørsmål om prøvene kan avlegges fra tre måneder før læretiden er ute. Følgende

kommentar legges til: «Det er kapasitetsbegrensninger for prøveavleggelse. Hvis man får en for kort periode for prøveavleggelse vil det bli et voldsomt press på prøvenemndene.»

Fagansvarlig leverer høringsvaret innen fristen 5. november.

Sak 40.6.17 Høring – Fagbrev på jobb

Kunnskapsdepartementet sendte den 4. april 2017 på høring et notat med forslag om innføring av Fagbrev på jobb. På grunnlag av høringsuttalelsene har departementet utarbeidet nytt forslag til lovtekst.

Sekretariatets vurdering er at forslaget innebærer en viktig prinsipiell endring i forhold til opplæring. Ordningen foreslås etablert uten at det stilles krav til fellesfag (kapittel 3.6 i høringsnotatet).

Departementet skriver at de ikke er kjent med at det skaper problemer i arbeidslivet eller for den enkelte fagarbeider at det ikke stilles de samme kravene til fellesfag for praksiskandidater som for lærlinger. Derfor mener departementet at det ikke er problematisk å utvide denne adgangen til å gå opp til fagprøven til også å gjelde den nye ordningen.

Sekretariatet anbefaler at de faglige rådene reflekterer over følgende problemstillinger:

- Fag- og svennebrev skal møte arbeidslivets behov for kompetanse. Hvordan vurderer rådet ordningen Fagbrev på jobb med fritak for opplæring i fellesfag i forhold til arbeidslivets behov for kompetanse i de ulike fag- og svennebrev?
- Ordningen med fagbrev på jobb vil kunne omfatte kandidater som er ansatte i en bedrift som ufaglært. Videre kan de etter ett års ansettelse tegne opplæringskontrakt med bedriften som arbeidsplasskandidat. Departementet legger til grunn at en praksis på ett år i full stilling er tilstrekkelig til å opparbeide nok kompetanse til at ordningen kan benyttes. Når det tegnes kontrakt skal det gjøres fradrag for det året med praksis som kreves forut for kontraktsinngåelsen og for eventuell realkompetanse. Kandidatene skal opp til en prøve (samme prøve som praksiskandidater) og bestå denne før de kan fremstille seg til fag- og svenneprøve. Kan ordningen med fagbrev på jobb være en konkurrent til dagens lærlingordning?
- Hva vil skje dersom flere oppnår fag- og svennebrev uten å ha bestått i fellesfag? Vil disse ha nødvendige kvalifikasjoner til å gå videre på Y- veien, fagskolen og påbygg til studiekompetanse (Vg4)?

Høringsfrist er 17. november 2017.

Gjennomgangen i rådsmøtet tok utgangspunkt i høringsvaret fra rådet datert 19. mai 2017.

Det ble uttrykt skepsis blant rådsmedlemmene rundt hvorvidt dette er en ordning som er ønsket av rådet, og det ble stilt spørsmål til om ordningen er et ønske fra arbeidslivet. Det ble påpekt at ordningen har bakgrunn i å bedre kunne inkludere innvandrere til Norge i arbeidsmarkedet. Rådsmedlemmene ga inntrykk av å forstå denne problemstillingen, men enkelte stilte også spørsmålsteget ved hvorvidt også disse kandidatene har utbytte av fellesfagene, eksempelvis norsk. Samtidig ble det nevnt at det er arbeidsgiver som ansetter kandidaten, og må ta stilling til om blant annet kommunikasjonsevnene er tilstrekkelige. Det ble uttrykt at det kanskje er bedre å kompetansevurdere kandidater med tidligere arbeidserfaring.

Representanter i rådet uttrykte redsel for utvanning av faget, og at ordningen skal bli en snarvei inn mot fagbrevet. Det ble nevnt at ordningen bør være spesialisert inn mot enkelte fag dersom den skal eksistere. Fagbrev på jobb kan regnes som en blanding av lærling- og praksiskandidatordningen, og resultatet kan bli at de beste fra lærlingordningen velger denne ordningen.

I tillegg ble det nevnt at flere ulike ordninger kan gjøre systemet mer komplisert, noe som kan føre til høyere kostnader og formidlingsproblemer.

Vedtak:

Følgende endringer blir gjort i det tidligere høringsvaret:

- De to første setningene under overskriften «generelle kommentarer» slettes.
- Den neste setningen endres til «Rådet mener ordningen ikke er relevant for fagene i utdanningsprogrammet service og samferdsel.»
- Følgende setning legges til: «Praksiskandidat- og lærlingordningen som eksisterer i dag er tilstrekkelige for å ivareta vårt utdanningsprogram.»

Fagansvarlig sender nytt utkast til hele rådet, og leverer høringssvaret innen fristen 17. november.

Sak 41.6.17 Orienteringssaker

- **NOKUT-konferanse om godkjenningsordningen for utenlandsk fag- og yrkesopplæring** Christian Danielsen deltok. Dersom fagene innenfor service og samferdsel skal inkluderes i ordningen på sikt er det gitt beskjed om at rådet må orienteres i god tid. Så langt er det ikke mange sammenlignende land, og utvidelser av godkjenningsordningen vil ta tid.
- **Ny tekst på nettsiden for faglige råd**
Fagansvarlig utarbeider et nytt utkast og sender til hele rådet for innspill.
- **Status for tilbudsstrukturen**
Uttalelsene til høring av endringer i den yrkesfaglige tilbudsstrukturen ble sendt fra Udir til Kunnskapsdepartementet mandag 2. oktober. Saken ligger nå til behandling, og Kunnskapsdepartementet har uttalt at de tar sikte på å fastsette endringene innen utgangen av 2017. Det kan bli endringer i rådssammensetningen som følge av endringer i tilbudsstrukturen, men inntil videre skal de faglige rådene forholde seg til gjeldende tilbudsstruktur.
- **Statsbudsjettet 2018**
Fagansvarlig ga en kort gjennomgang av Kunnskapsdepartementets forslag til statsbudsjett for 2018.
- **Arena for kvalitet**
Viser til presentasjon i fellesdelen.

Sak 42.6.17 Eventuelt

Kutt i tilskudd til landslinjene for yrkessjåfører

Under gjennomgangen av forslaget til statsbudsjettet 2018 ble det foreslåtte kuttet i utstyrstilskudd til landslinjer diskutert. Rådet mener at dette er en viktig sak og ønsket å komme med et formelt innspill i saken.

Vedtak

Erik Lysenstøen fra Utdanningsforbundet utarbeider et notat som sendes fagansvarlig. AU får fullmakt av rådet til å godkjenne det endelige brevet.

Sak 43.6.17 Forslag til dagsorden på neste rådsmøte

- Yrkesfagenes år
- Tilbudsstrukturen
- Statistikk som orienteringssak
- Bekymring knyttet til landslinjene for yrkessjåfører
- Hvordan skal rådet jobbe konstruktivt med læreplasser?